

50

FOTO- KNEP

Vi har samlat ihop ett gäng av de bästa pärlorna, tipsen och idéerna till inspiration i alla fotogenrer som hjälper dig oavsett om det är landskap, porträtt, djur eller något helt annat du vill fota. På de kommande tio sidorna får du en uppsjö av fina knep för att boosta din kreativitet, förbättra din teknik och utveckla din talang.

DIGITAL FOTO

1

Använd filter

Filter är ofta underskattade, men de bör vara en permanent del av alla landskapsfotografers utrustning. De hjälper inte bara till att fixa den rätta bilden redan vid exponeringen, så att man slipper bildbehandla, utan vissa bilder går faktiskt bara att ta med filter. Det gäller t.ex. ND-filter, som blockerar ljuset och på så sätt förlänger exponeringstiden och ger dynamik i rörelser. Polfilter avlägsnar reflexioner och ger kraftigare färger i blå himmel och grön vegetation.

2 Fota i alla väder

Med regniga dagar följer också hotande molnformationer som är mer spännande än en solskensdag utan moln. Dimma är ett annat spännande fenomen och ger stämning till alla scenerier. Mulet väder har ett mjukt ljus som är perfekt när du vill undvika hårda skuggor.

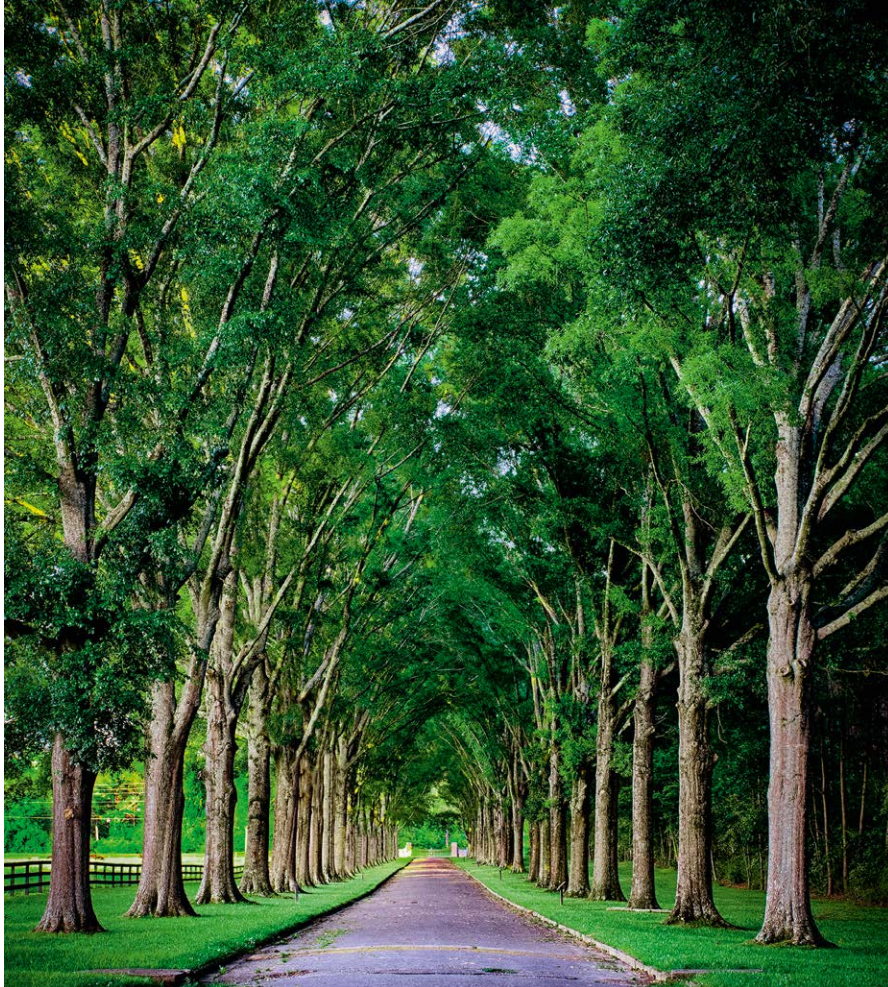
3 Fixa reflexionerna

Reflexioner kan användas som förgrund och till och med som bärande element i bilden. Det funkar bäst när man också har en intressant och färgrik himmel. Testa det här: Fyll bildrutan med reflexionen, och rotera bilden 180 grader i bildbehandlingen.

4 Vänta på solen

Du har satt upp utrustningen, komponenterat och är redo att trycka av. Det är bara en fråga om att vänta på solen. Men inget händer. I stället för att traska hem väntar du nu lite till. Allt du behöver för att få en pangbild är att en liten strimma sol bryter igenom molntäcket.

5 Använd perspektivpunkter Det starkaste kompositionsverktyget du kan använda är perspektivpunkter. Med dem kan du visa perspektiv och djup och leda in betraktarens öga i bilden. Klassiska exempel är vägar, staket, järnvägsspår och en rad med träd i en allé. Använd den punkt där linjerna möts som en del av din komposition, och kom ihåg att det första ögonen gör är att följa linjerna mot perspektivpunkten. Det ska du utnyttja när du komponerar utifrån de intressanta elementen i bilden.

7 Åk på roadtrip

Vill du ha olika landskapsbilder kan du åka på fotoutflugt med bilen. Det finns t.ex. många små slott i Skåne, medan man på västkusten hittar både mäktiga sanddyner och karga klipplandskap ute i skärgården. Och så har vi hela den storslagna fjällvärlden i norr. På exempelvis reseguiden.se kan du söka efter olika sätt att fira bilsemester.

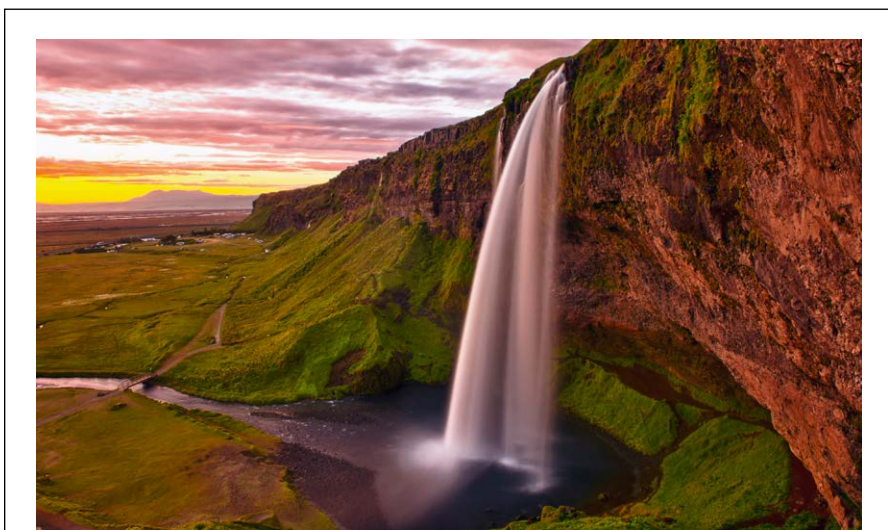
8 Gör ett panorama

Se till att få med allt i en enda bild genom att ta flera och lägga samman dem i bildbehandlingen. Sätt kameran på ett stativ, och gör inställningarna manuellt så att exponering och fokusering inte förskjuts mellan bilderna. Panoramer kan vara vågräta, lodräta och till och med runda. Program som Photoshop och Ptgui förenklar sammanläggningen.

9 Gör intervallbilder

En intervallbildserie komprimerar en längre tidsrymd till ett kort videoklipp. Det kan användas med många motiv – från soluppgången till blommor som slår ut i skogen på våren. Du behöver tålmod och en intervallometer eller ev. en kamera som automatiskt kan ta en bild varje sekund, minut eller timme o.s.v.

6 Slöja vattnet När du fotar med lång slutartid visas strömmande vatten som en mjölkaktig dimma och gör scenen mer dynamisk. Motiv med kust och vattenfall är populära kandidater i genren. Experimentera gärna med exponeringstiden. Det är ofta bättre att bevara litet struktur i vattnet, hellre än att skapa en fullständigt oskarp dimma. Det befintliga ljuset styr din exponeringstid, såvida inte du investerar i ett ND-filtet som blockerar en del av det ljus som annars kommer in till bildsensorn.

10

Plåta en himmel

I landskapsbilder måste fokus inte alltid ligga på land. Testa att komponera så att marken bara tar väldigt lite plats längst ner. Knepet funkar bäst när himlen är intressant och fylld med drama, olika färgnyanser och jättestora lammullsmoln.

11 Fixa årstidens färger

Den snövita vintern, den färggranna blomsterprakten på våren, det gröna gräset och den blå himlen på sommaren och de brandgula färgerna på hösten. Det är lätt att förstå varför landskapsfotograferna är betagna av årstidernas växlingar. Så varför inte fånga samma sceneri under alla fyra årstiderna? Leta upp ett ensamt träd, och fota det från exakt samma plats med samma brännvidd.

12

Gör ett projekt

Välj ett ämne eller ett föremål, och fota det i syfte att skapa en helhetsbild. Det kan vara en plats, ett enkelt ämne eller ett tema som vatten. Skapa en säregen stil när du fotar och bildbehandlar. Detta ger projektet en genomgående linje när du visar upp det för andra.

5 verktyg för starkare landskapsbilder

13 Använd solkompass

Förbered dig på var i landskapet solen faller med en app som The Photographer's Ephemeris (photoephemeris.com) eller Sun Seeker (iOS och Android).

14 Stativ och självutlösare

Även små skakningar kan ge suddiga bilder. Ett bra stativ förhindrar skakningar, medan en trådutlösare gör att kameran inte rubbas när du trycker på utlösarknappen.

15 Minska tempot

Lägg tid på att fundera över din komposition. Titta på inramningen, använd förgrunden för att ge djup i bilden, eller hitta linjer som kan leda blicken in i bilden.

16 Bryt mot reglerna

Tredjedelsregeln ska sitta i ryggraden, men var inte rädd för att bryta mot den. Några av de mest spännande motiven uppstår för att fotografen går sin egen väg.

17 Öka skärpedjupet

Välj en bländare mellan F8.0 och F13. Använd en app som Simple DoF för att hitta hyperfokalavståndet och största möjliga skärpedjup. Eller fokusera en tredjedel in.

18 Årstidens blommor

Här i Sverige är vi bortskämda med årstidsbestämda blommor. Vi har vintergäck i slutet av vintern, krokus och påskliljor på tidiga våren, gula rapsfält litet senare samt solros och vallmo på sommaren, strax innan ljungen kommer när sommar går över i höst. Håll utkik efter fina växtplatser.

19 Naturlig inramning

Naturliga ramar är arrangemang eller föremål i bilden som kan användas för att rama in ett utvalt motiv. När man använder dem på rätt sätt förstärker de kompositionen och leder betraktarens blick genom motivet. Ramarna kan t.ex. vara dörrkarmar, portar, träd med nerhängande grenar eller klippformationer.

20 Leta efter lager

Leta upp en högt belägen plats med god utsikt. Komprimera landskapets lager med ett teleobjektiv. En zoom på 70–200 mm är perfekt. Det funkar bra när det finns böljande kullar i landskapet, och ännu bättre blir det med dimma och dis i sänkorna. Fota helst när solen står lågt på himlen.

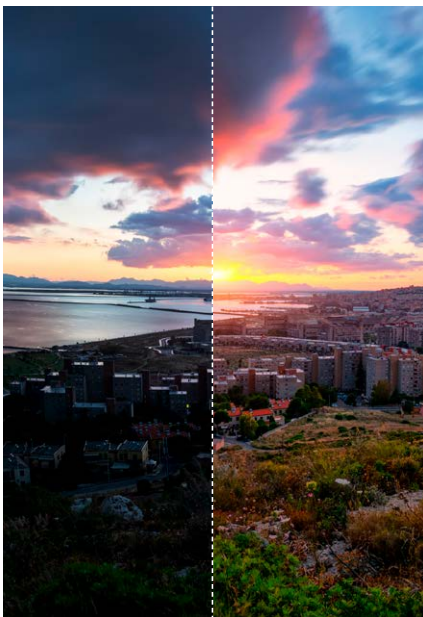
21 Koll på perspektivet

Det är viktigt att ha en generell god förståelse för förhållandet mellan ett objektivs brännvidd och dess perspektiv. När du fotograferar blir ditt objektival avgörande för hur huvudmotivet framstår i förhållande till bakgrunden. Använder du en vidvinkel nära motivet ökar du djupet. Fotar du med ett tele och står längre bort komprimeras motivet och reduceras perspektivet. För att förstå problematiken kan du prova en enkel grej: Fotografera en person mitt på en väg med byggnader på sidorna. Börja med en vidvinkel, och ta några bilder med byggnaderna i mitten av ramen. Använd nu objektiv med längre brännvidd men ha motivet på samma plats. Se på bilderna hur perspektivet förändras i förhållande till bakgrunden.

22 Håll ett öga på histogrammet

En av de riktigt stora fördelarna med att fota digitalt är möjligheten att hela tiden kolla bilderna på kamerans skärm. Även om skärmen är till god hjälp är den dock inte perfekt, vilket kan innebära att din pangbild inte exponeras lika bra som du trott. Det bästa sättet att minska risken är att visa histogrammet på skärmen tillsammans med bilden. Histogrammet ger nämligen en grafisk översikt av hur tonerna registreras. Därför kan du kolla att du inte förlorar viktiga detaljer i skuggor eller högdagar. Genom att förstå hur histogrammet bör se ut för olika motivtyper kan du minska risken att få bilder som gör dig besviken.

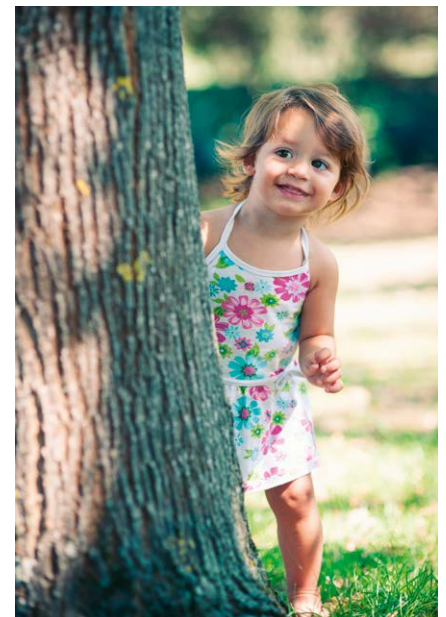
23 Fota i råformat

Även om många gillar att fota i jpeg finns det goda skäl att fota i råformat i stället. Då får du nämligen en mycket bättre bildkvalitet, eftersom råfiler är okomprimerade. Det innebär att du kan få mycket bättre resultat i bildbehandlingen. Du kan t.ex. bättre justera exponering, vitbalans och exponeringsfel.

24 Testa funktionerna

Vi har alla våra favoritinställningar och funktioner när vi fotar. Det kan vara bländarprioritet eller centrumvägd ljusmätning. Men hur är det med dem du aldrig använder? Lär dig litet mer om din kamera genom att använda en ny funktion t.ex. en dag i veckan. Det är bra om du plötsligt behöver en viss funktion.

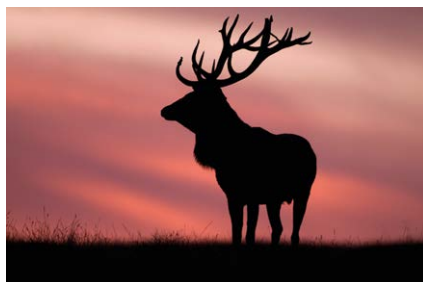
25 Öva på att fokusera

Många låter autofokusen stå på multizon och fotar vardagsmotiv utan problem. Men när motivet inte befinner sig i mitten eller om det är litet, blir det svårt. Genom att lära känna fokussystemets möjligheter och välja en enda punkt eller små grupper av punkter kan du öka framgångarna med krävande motiv.

26 Åk till en djurpark

Om du har planer på att göra en fotoexpedition för att ta fina bilder av djurlivet i naturen och behöver finputs dina färdigheter, kan du åka till någon av landets många djurparker. En av de stora fördelarna med det är att du här kan komma mycket närmare ett stort urval av spännande djur än vad som vore möjligt i naturen. Du har gott om tid att testa objektivet och kamerainställningar. Vissa djur- och fågelcentra har fotodagar och specialarrangemang för fotoentusiaster. Kolla med de lokala djurparkerna och organisationerna för att hitta mer information om djurarter och bra platser att fota. Oavsett om du är på jakt efter ett allmänt naturliv, en viss typ av fåglar eller större djur så lär du kunna hitta rätt. Kolla t.ex. [webbsajter som skansen.se](http://webbsajter.skanesen.se), kolmarden.com, skanedjurpark.se och olandsdjurpark.com

27 Fota silhuetter

Ibland är ett underexponerat motiv precis vad vi vill ha. Genom att mäta ljuset på den ljusare bakgrunden får du enkelt ett alldagligt motiv att bli till en silhuett. Välj gärna djur med en karaktäristisk silhuett, t.ex. en hjort eller en hare. Använd spotmätning, och lås exponeringen på himlen.

28 Gömsle i trädgården

De flesta trädgårdar får ofta besök av många olika sorters intressanta fågelarter. Det kan vara allt från finkar till hackspettar. Endast ett fåtal fåglar låter dig komma tillräckligt nära för att ta en närbild. Du behöver därför en annan taktik, och en av de bästa är att ta bilderna från ett fotogömsle.

29 Gå på en workshop

Medan trädgården och de lokala parkerna ger tillfälle att öva på grundtekniken, är det bra att gå en workshop i naturfoto. Det kan t.ex. vara i den lokala fotoklubben. Då träffar du andra fotografer, får tips från proffsen och kan åka på fotoutflykt. Vi ger dig i varje nummer tips om aktuella arrangemang i klubbarna.

30 Gå ner på knä

Vi är vana vid att betrakta djur från en viss höjd, så om du vill ha en kreativ utmaning kan du fota från en låg punkt. Med en vidvinkel kan du dessutom få ett kul perspektiv. Sätt kameran på ett stativ, fokusera manuellt och plåta loss med fjärrutlösare. Eller så kan du lägga dig på mage eller gå ner på knä.

31 Överraskande beskärning

I stället för att göra ett klassiskt huvud-och-axlar-porträtt, som ger luft runt motivet och där ögonen är placerade i bildens översta tredjedel, kan du fylla ut bilydyan genom att gå närmare motivet. Du behöver inte vara rädd för att beskära delar av ansiktet. Så länge du gör det medvetet kan du få porträttet att bli mer intressant.

32

Gör en hemmastudio

Om du gillar att ta porträttbilder och har plats för det, kan du relativt enkelt och billigt göra om ett rum eller ditt garage till en hemmastudio. När du väl har utrymmet och en uppsättning lampor behöver du bara en bakgrund. Den måste inte vara dyr eller permanent upphängd. Det finns nämligen många utbytbara typer på marknaden, som man snabbt kan fälla ihop. Du kan också måla dina väggar i olika färger och använda ett vitt underlag på golvet.

33 Omfamna mörkret

Naturligt ljus döljer sig i oväntade områden, och den höga kontrasten mellan små fickor av skugga och ljus kan ge fina resultat. Leta upp områden där ljuset formas på ett ovanligt sätt. Reflekerat ljus är mjukare än direkt ljus, så leta också efter ljus som reflekteras från t.ex. byggnader. Obs. att färgade ytor ger färgstick.

34 Rembrandts ljus

Lär dig en ljus teknik som härstammar från Rembrandt på 1600-talet. Tekniken kännetecknas av en trekant med ljus under det minst belysta ögat. Skapa det genom att använda en ljuskälla högt upp och bredvid motivet, och låt en reflexskärm kasta en aning ljus tillbaka i skuggorna på motsatt sida.

35 Nytt perspektiv

Se saker och ting ur ett nytt perspektiv, och skapa på så sätt ny energi i dina porträtt. Låt modellen ligga på golvet och fota uppifrån. Har modellen långt hår kan du sprida ut det. Du kan också skapa liv i ett porträtt med ett tele och/eller en stor bländaröppning som F1.8 för att få en vackert slöjad förgrund.

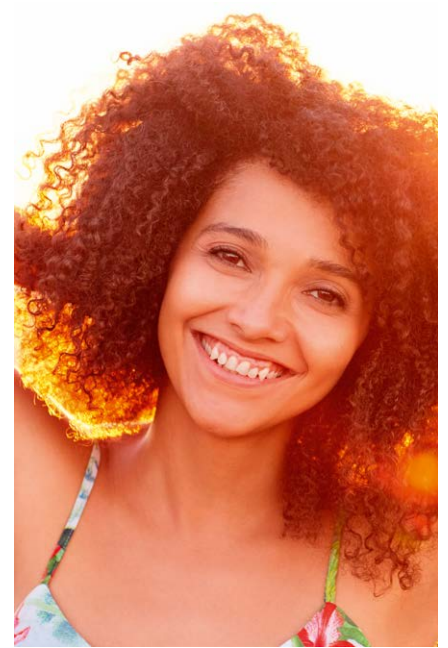
36 *Två på en gång*

Fota en silhuett mot en vit, överexponerad bakgrund, och kombinera den med ett välexponerat motiv eller mönster. I vissa kameror kan du göra det automatiskt genom att ta en bild efter en annan eller t.o.m. genom att fota ovanpå originalet med live view. Om detta inte är möjligt kan du fixa det i Photoshop. Det ger gripande bilder och är något du bör testa.

37 *Fokusera på detaljer*

Porträtt behöver inte alltid föreställa ett helt ansikte, utan kan också fokusera på ögon, läppar, händer eller fötter. Händer kan berätta historier om generationer och familjeband, t.ex. ett motiv av en äldre dam och hennes barnbarn. Man kan också använda sig av olika fokus för att understryka detaljerna eller ett makroobjektiv för att komma nära.

39 *Utnyttja solen*

Här får du en riktigt bra teknik för porträtt, som bara kräver att solen står lågt. Det gyllene ljus som uppstår på sensommaren och hösten funkar perfekt som bakgrundsljus och ger dynamik till vilket porträtt som helst. Effekten är särskilt bra med mörkhåriga modeller, då det kan vara svårt att inte överexponera högdagrarna i blont hår. Använd spotmätning, och mät ljuset på kinden av din modell för att få en korrekt exponering. Går du upp ett halvt eller ett helt bländarsteg kan kameran lättare hantera den ljusa bakgrunden. En upplättnadsblitz eller en reflexskärm kan minimera skuggor i ansiktet.

38 *Prova dig fram*

Du behöver varken Lensbaby-optik eller krävande redigering för att skapa bilder med skarpt avgränsat fokus och en läcker slöjning. Med ett objektiv på t.ex. 50 mm och en litet annorlunda teknik kan du komma långt. Normalt konstrueras objektivet så att skärpan hamnar parallellt med bildsensorn, men tar du av objektivet och håller det nära kameran och vinklar det lite kan du få samma begränsade fokus och bakgrundsoskärpa. Se upp så att du inte får damm på sensorn.

40 *Lev ut din dröm*

Drömmer du om att göra en riktigt stor photo shoot för att förverkliga din idé men inte har budgeten för det, så bara gör det ändå. Kontakta lokala makeup-artister, hårstylist, frilansande designare och studenter som vill ha något till sin portfolio samt ställen som kan tänka sig att få uppmärksamhet via sociala medier. Många modeller som är på väg att skapa en karriär medverkar gärna i utbyte mot utskrivna bilder. Se till att backa upp alla medverkande genom att ta fina kvalitetsbilder bakom kulisserna, så att de kan använda dem till sin egen marknadsföring i sociala medier och på olika sajter. Och så ska alla givetvis också ha var sitt exemplar av de färdiga bilderna. Nikon-ambassadören Kirsty Mitchell är en bra inspirationskälla för den som vill göra riktiga photo shoots på det sättet. Kolla kirstymitchellphotography.com.

41 Förföriska foton

Förförande porträttbilder av kvinnor i snygga underkläder är något som många fotografer – förmodligen främst manliga – drömmer om. Men för att det ska bli bra måste hantverket vara bra, och det gäller särskilt ljuset och modellens posering. Gränsen mellan konstnärligt och primitivt är härfin. Ju mindre desto bättre, är ofta devisen, och nej, nu pratar vi inte kläder. Fokusera på kroppens form, och tänk på att direkt ögonkontakt kan ge bilden ett väldigt inbjudande uttryck.

42

Använd blixten

Många fotografer är rädda för blixten och satsar på Auto. Men det begränsar kreativiteten. I stället kan du använda externa blixter, antingen i form av en vanlig blyxt på kameran eller en fjärrutlöst blyxt kompatibel med kamerans TTL. Välj själv iso-värde och bländare och välj en blyxtsynktid som passar till ljuset. När du har koll på exponeringen och är nöjd med avståndet till motivet väljer du blyxtstyrka och tar en testbild.

45 Husdjur i studion

Är barn och husdjur bra motiv? Ja, alltid! Med ett husdjur i en kontrollerad miljö som en fotostudio kan du styra ljuset. Ha ett par godbitar i närheten så att du kan få djuret att stanna där det ska tillräckligt länge för att du ska kunna ta bilden. Gör ett enkelt arrangemang, och fokusera på att engagera modellen.

43 Fram med den stora bländaren

En stor bländaröppning är perfekt till porträttbilder, men ju större den är, desto noggrannare måste man vara med att fokusera. En bländare på F5.6 eller F4.0 är säker för de flesta, men om du går ner på F2.0 eller F1.2 får dina porträtt en fantastisk oskarp bakgrund, och detaljerna kommer till sin rätt – speciellt om du använder en fullformatskamera. Kom ihåg att även brännvidden och avståndet till motivet påverkar skärpedjupet. Fokusera alltid på ögonen.

46 Kom ihåg det roliga

Skomakarens barn går alltid i slitna skor, säger man. Så låt oss göra något åt det. Inte bokstavligt talat, men kom ihåg att också fotografera dina egna barn. Använd blixten för att frysa ögonblicket när de hoppar i sängen, fånga de stilla ögonblicken, eller gå en promenad och fota när de har som roligast.

47 Det handlar om hår

Långt hår kan användas för att rama in ansiktet eller göra en porträttbild mer tilldragande. Starkt röda färger och lockar är väldigt fotogeniska, liksom en skarp look där håret faller ner över ena ögat. Prova en golvfläkt med 45 graders vinkel framför modellen, eller experimentera med en hatt.

44 Fönstret är din vän

Ett fönster är en bra lösning för alla som vill använda naturligt ljus. Vad många inte vet är hur många möjligheter man har med ett fönster och hur mycket dess storlek och placering betyder för ljusets kvalitet. Ju större fönster, desto bredare och mjukare ljus och omvänt. Använd ett fönster som vetter åt norr eller söder och eventuellt transparenta gardiner för att sprida ljuset. Placera dig och din modell på olika sätt i förhållande till fönstret; du kan använda det för att belysa bakifrån, från sidan och typ överallt.

48 Titta bort-tricket

Starka porträtt har ofta ögonkontakt med betraktaren, men du kan också göra spännande porträtt genom att låta modellens blick vila utanför ramen eller fånga ett ögonblick utan ögonkontakt. Säg till din modell att titta bort och ignorera kameran, eller berättat något som lockar till skratt.

49 Leta efter skugga

Om skuggorna blir för starka och växlande på din modell, så leta efter områden med skugga, t.ex. under en bro, i en port eller under ett träd där modellens ansikte blir jämnt belyst. Låt din modell stå några meter från skuggan, och be hen gå långsamt mot dig så att du kan kontrollera hur ljuset faller.

50

Försök med färger

När du använder blixten för att belysa din modell kan du också prova att färgsätta med gelfilter, som är billiga. Du kan också sätta färgat cellofan eller godispapper runt blixten. Experimentera med att låta antingen bakgrunden eller din modell med färg. Du behöver kanske justera blixstyrkan och exponeringen.

VISSTE DU ATT ...

PHOTOSHOP-AKADEMIN

GÖR DIG TILL EXPERT

PÅ BILDBEHANDLING?

HÄR HITTAR DU PHOTOSHOP-AKADEMIN:

fordelszonen.bonnierdigitalfoto.se/photoshop-akademin